

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10
Pe lună .. 2Zile de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
lașterii de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 5: 2

Manifestul către naționalități.

Manifestul către naționalități.

Deputații din Dietă a celor trei naționalități au luat o hotărâre demnă de toată lauda: vor răspunde, într'un manifest către naționalități, tuturor inepțiilor și perversităților ce se cuprind în vorbirea ministrului Andrassy a cărei afișare pe ziduri a decis-o strânsura șovinistă. În același timp manifestul acesta, subscris de toți deputații români, sârbi și slovaci va fi și un puternic rechizitor la adresa politice de stat a coaliției. Țara și străinătatea se va convinge despre falsitatea și întreaga politică meschină a conțelului negru.

România și Andrassy.

(*) O mulțime de fapte istorice dovedesc, că Austria totdeauna a căutat să asigure existența și independența principatelor române dela Dunăre. După isgonirea Turcilor de sub zidurile Vienei de pildă, Polonii drept răsplătă pentru concursul ce i-au dat, cuceriră *Impăratului* să-i lase să ocupe principatele Moldova și Valahia. Impăratul a răspuns însă că preferă să rămână fără aliași, singur în contra Turcilor, dar nu se învoiește la cutropirea țărilor române. Chiar ocuparea Bucovinei (la 1777) a fost moti-

vată de a se pune astfel în coasta Rusiei un fort austriac, care să împedecă pe Moscoviți în drumul lor de cucerire spre Dunăre și Balcani.

Și tot istoria ne spune, că atât sub regii din vița arpadiană, cât și după aceea, sub Robert Carol de pildă și Ludovic-cel-mare, când aristocrația maghiară hotărâ politica țării, Ungurii au căutat să supună țările române. *Imperiu maghiar*, cu rol decisiv în Orient, — iată care este și azi idealul politic al celor dela »Budapesti Hirlop«, în primul rând deci alui Apponyi și întregului său partid.

Andrassy Gyula a fost întâiul Ungur, care ajungând ministru (de externe) cu vot în afacerile importante politice, a înțeles *politica Habsburgilor, la Dunăre și în Balcani*, politică ale cărei interese sunt ca neamul românesc, stăpân la gurile Dunării, s'ajungă tare și mare. S'ar formă astfel, la Răsărit și Miază-zi de monarhia austro-ungară, un stat amic care să fie avizat a trăi în bune relațiuni cu Austro-Ungaria.

Iată de ce pe vremea când România se frământă s'ajungă independentă și regat, contele Andrassy Gyula, diplomat cu trecere în Europa, n'a făcut greutăți statului român...

Va fi lucrat numai pentru că așa i-a poruncit M. Sa Francisc Iosif, ori și din sinceră convingere, o știe numai D-zeu care vede și în sufletele oamenilor.

Destul că s'a făcut în jurul lui legenda că a fost amic al României, ba Ungurii îi

atribuie d'adrechtul *crearea statului român*, o afirmare stupidă: oamenii cu minte știu că nici odată, de când e lumea, un stat n'a fost creat d'un singur om, ci de popoare, în curs de veacuri, după lupte cari au avut aceeași țintă.

Vorba e că și în ședința de Lunea trecută, Andrassy-pigmeul, »contele negru«, s'a lăudat cu simpatia tatălui său pentru — România, ramolitul istorician rákóczyst, Thaly Kálmán, a strigat că »Andrassy a făcut România«, iar strânsura de sub cupola aurită din Budapesta a aplaudat frenetic.

Prea bine. Să primim de bani buni acest capitol de istorie așa cum vor să-l ticluiască Andrassy, Thaly și ceilalți șoviniști fanatici.

Ce ar urma din asta?

După logica tuturor oamenilor cu scaun la judecată, ar urma ca Andrassy fiul să facă politica tatălui seu. În schimb ce se petrece însă? Andrassy nu vrea să tolereze nimic ce nu poartă pecetea șovinismului unguresc. Român, Slovac, Sârb, German, Rutean să se prefacă, în limbă și simțire, Ungur! Nici societate de binfacere nu permite a se constitui, purtând nume nema-ghiar! Să nu mai fie prilej a se aplica nici un dram din câte cuprinde legea de naționalități, Andrassy a jurat desfițarea acestei legi... Pe Români, zice, îi iubește, crede că se va și înțelege cu poporul român, cu »agitatorii« însă, cu reprezentanții cei mai autorizați ai poporului român, cu deputații: *nici odată!* Acestora nu le recunoaște nici

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Vechea Mitropolie din Ienopole.

De Al. T. Dumitrescu.

(Notiță istorică publicată cu ocazia apariției ultimei lucrări de istoriografie bisericească română a Mitropolitului Sava II Brancovici 1666—1680) de V. Mangra. Arad, 1906. 1 vol. 8° 181 pag.

Două idei fundamentale, în strâns raport între ele, îmbrățișează întreg cuprinsul lucrării meritulosului Vicar dela Oradea-Mare.

10. Existența unei ierarhii bisericești pentru Români din Ungaria înainte de Mihaiu-Viteazul, asupra căreia vom insista;

20. Personalitatea istorică reală a Mitropolitului Sava II Brancovici, în raport cu asprimea vremurilor și pe baza activității acestui prelat spre susținerea și organizarea așezămintelor bisericești române, prin muncă și martiriu, (întemnițare și maltratare).

Cel mai potrivit elogiu, ce se poate aduce unei cărți bune, este, credem, aflarea adevărurilor cuprinse în aceea carte și împreunarea lor cu alte adevăruri, spre triumful real al științei.

În consecință, dar, fără a reliefa, precum ar trebui, punctele principale din partea lucrării care îmbrățișează biografia completă a Mitropolitului Sava II Brancovici, în limitele unei notițe generale, vom analiza prima parte a lucrării, scoțând la iveală adevărurile aflate.

Părintele Vicar Mangra nu admite începutul

ierarhiei române odată cu întemeierea Mitropoliei din Alba-Iulia de către Mihaiu-Viteazul. (Părere susținută de Părintele Canonic Dr. Augustin Bunea dela Blaj.)

»Mihaiu-Viteazul nu este el întemeietorul Mitropoliei (instituției) Românilor din Transilvania, scrie părintele Mangra, ci întemeietorul unei reședințe nouă mitropolitane »care dintru a sa temelie este făcută și înălțată de lo Mihail Voevod« cum zice hrisovul lui Constantin Brâncoveanu din 15 Iunie 1700 (pag. 8.)

Argumentația e solidă. Mihaiu-Viteazul este un stăpânitor, asupra Ardealului, cel mult politic, iar nici de cum spiritual, investit cu atribuțiuni proprii Patriarhului din Constantinopole și sinodului său. La 1359, când, precum se știe, s'a întemeiat (instituția) mitropolia dela Curtea-de-Argeș.

Alexandru Basarab, voevodul de atunci al țării, nu a numit el pe Mitropolit, ci, după cum mărturisesc actele oficiale ale Patriarhiei, s'a adresat Alexandru Basarab chiriarhiei din capitala lumii ortodoxe cu rugămintă, nu numai odată, dar de mai multe ori (»ezitesen u moron hapax« Acta Patriarchatus Constantinopolitani, de aici înainte, pentru prezentare A. P. C., I., 383).

Diplomatica română, actele bizantine, diversele scrieri istorice, toate în complexitatea lor, până acum nu atestau vre-o mențiune despre cererea lui Mihaiu-Viteazul către Patriarhie, spre a se ridica o mitropolie nouă (instituție) Românilor din Ungaria.

Rolul acestui mare Voevod este altul. Eroul triumfător dela Alba-Iulia a strămutat reședința Mitropoliei existente din Ienopole în capitala de

atunci a Transilvaniei, unde creștinul Voevod a înălțat un locaș Domnului, spre pomenire.

Stabilindu-se Mitropolia Românilor din Ungaria într'o mănăstire zidită de domnitorul Țării Românești, s'a strâns și mai bine raportul dintre prelatul din Alba-Iulia și cel din capitala Țării Românești.

Mitropolitul din Alba-Iulia primește »vlădicia« din București. Într'o listă de cărți din 1679, se specifică: »O evanghelie românească și apostol românesc, care l'a dat Șarban Vodă, când a mers vlădica Sava Vesteameanul la vlădicie« (Mangra, op. c. pag. 95).

Dar să continuăm analiza ideilor Părintelui Vicar Mangra.

La pag. 9 rev. sa afirmă categoric: »Continuitatea episcopatului la Români n'a încetat nici odată, nici sub regii catolici«, apoi sub titlul: »Brancoviceștii și Episcopia Ienopole« (pagina 36—46) autorul dă cel mai prețios material pentru recunoașterea primei Mitropolii a Românilor din Ungaria.

»În lunca Aradului, lângă linia ferată care leagă câmpia Ungariei cu munții Apuseni ai Ardealului, — scrie părintele Mangra — se află situată pe ambele maluri ale Crișului-Alb, comuna *Ineu* sau Boroș Ineu, care în documente vechi se numește *Ienopolea*, cu o populație de peste 5000 de suflete, între cari 3500 Români, restul Maghiari și puțini Nemți. (Pag 36.)

»Ineul a fost cea mai importantă întăritură a Ardealului în tot ținutul dela Lipova—Arad până la Oradea-Mare«. (Pag. 36.)

Cetățuia (acropolea) acestei localități există și

îndreptăţirea de-a se fi constituit în partid naţional, ci e tradare de patrie şi necredinţă către ideea de stat a nu recunoaşte sfinte exclusiv numai principiile partidelor maghiare existente, partide cari dacă ar putea, mâne ne-ar sufla de pe suprafaţa pământului...

Noi îi ştim însă pe magnaţi — o scrie chiar Andrassy Gyula în cartea sa d'acum cinci ani — de când făceau legi în cari nu se îndatorau să asculte de regi de cât sub anume condiţiuni (când le venea la socoteală!), ba era înscris în lege că e permisă şi revoluţia (dacă monarhul nu le făcea pe voie)... Bieţii Habsburgi, de pe vremuri, n'aveau încotro, răbdau, tolerau multe, pentru-că adesea Turcul asedia deja vr'o cetate ungară, când aristocraţimea maghiară îi pune monarhului sulita în coastă. Storceau dela monarhi mai ales drept de a dispune asupra *iobagilor*, pe cari i-au tractat, în cât îi vine să plângi, cetind chiar operele istoricianilor maghiari!

Iar noi toţi, *un popor întreg*, am fost iobagi. La nemeşie n'a ajuns decât cine s'a lăpădat de neam.

Şi totuşi, iată-ne: întregi şi sănătoşi, am sporit cu numărul ca Ungurii cei desmerdaţi, avem şi oare care stare, ba suntem chiar bogăţi dacă e vorba să facem asemănare cu ceea-ce am fost nainte cu 60-100 ori 200 de ani!

Domnitorul, capul Habsburgilor, ştim noi cum şi cât a fost strămtorat de magnaţi în anii din urmă. Ştim că-i trebuie acum spor de recruţi, ştim că se pricep magnaţii cum să stoarcă în totdeauna câte ceva Vienei, căci nici în trecut n'au votat staturile câtane așa, de pomană.

Așa ne esplicăm nemai pomenita frivolitate ca un sfetnic al Coroanei să agite în parlament contra unei legi existente și să se laude, că mai de grabă ne stâlcește, dar de vorbă nu stă cu fruntașii iubiți ai poporului românesc!

Par'că asta așa ar merge: un ministru maghiar să paradeze cu simpatia sa pentru România, dar în același timp să nascocoască

și să aplice măsuri cari să lovească în România din statul ungar!

Politica asta nu se poate, dle conte. Ori cât ai vrea să o faci! Căci pentru monarhia asta mai mult face amicitia României, cu cel București cetate tare, cu armată dinaintea căreia honvezii dtale s'ar face potârnicii, cu rege mare și înțelept și cu bărbați cari știu rosturile politice, iar nu ca d-ta, care te umfli în pene și-ți afișezi vorbirile aplaudate de Zoltanii partidelor ungurești.

D'aceea, nu vom desnădăjdui nici văzând cum zidurile orașelor ajung împodobite cu vorbirea în care ne declari războiu. Ci vom răbdă, c'o trece și furtuna asta, cum au trecut multe altele, mai grele de cât asta, și noi tot în picioare și popor românesc vom rămânea.

Și deși n'avem din sânul nostru diplomați pela cele curți împărătești, atâta știm însă cu siguranță, că politica mare a monarhiei nu se face la casina națională din Budapesta, unde-și petrece viața »contele negru« și tovarășii, ci când e vorba de soartea neamurilor, mai vin întrebăți și alții cari nu-s d'un gând cu Andrassy pigmeul!

Sufrajul universal în Austria.

În ședința de Sâmbătă a Reichsrathului din Viena s'a primit și în a treia citire proiectul de lege privitor la sufragiul universal. Urmează acum ca proiectul să fie discutat în Casa Seniorilor.

Ședința Reichsrathului a început dimineața la 9¼ și s'a terminat cu votare: proiectul de reformă electorală s'a primit cu 194 voturi contra 63. Majoritatea a aplaudat cu frenezie și a felicitat pe primul-ministru Beck, pe fruntașii deputați Adler, Kramerz, Schusterschitz, Chiari și Gessmann.

Tratat comercial. O depeșă din Roma anunță că tratatul de comerț între Italia și România a fost încheiat.

Acest fapt va spori legăturile de afecțiune între Italia și România.

Mare scandal în Dietă.

— Ședința de Sâmbătă, 1 Decembrie.

Președintele deschide ședința la orele 1 și jum.

Se discută bugetul ministrului de comerț.

Baronul Bánffy laudă programul ministrului Kossuth. Cere autonomia economică a țării și bancă ungurească.

Ministrul-președinte Wekerle face o declarație, dezmințind pe Bánffy care s'a plâns că Wekerle e în contra comerțului intern.

Giesswein Sándor rostește un remarcabil discurs despre chestiunea socială. Vorbește mai întâi despre legea grevei ce se creia. Nu sunt entuziasmat pentru greve, dar ele sunt rezultatul unor stări sociale dezvoltate ca la noi. Este ineptie de a face legea grevei, fără a crea legi pentru apărarea muncitorilor și fără a revizui legea industrială. Lupta pentru salar se va cumpăna dacă nu vom asupra sindicatele muncitorilor. Cere mai multe dispoziții pentru apărarea muncitorilor.

Leitner (democrat) dorește unirea partidului kossuthist cu partidele deakiste.

Ministrul Darányi arată măsurile ce luă pentru a îngreuna abuzurile făcute de rămășagurile dela alergările de cai.

Kmety Károly comunică constatările a făcut vizitând clubul studenților ungar unde se joacă cărți.

Ministrul de justiție Polonyi răspunde unei interpelări a deputatului Dr. Aurel Vlașca asupra pactului. Nu-i adevărat, zice, că existat un pact între coroană și guvern. Acum pe naționaliști că elementul ce-i unește nu fi nu dragoste comună, ci *ura împotriva ungarilor* (Protestări pe băncile naționaliștilor). Îi acuză că Kristóffy ar fi nașul partidului național. Nu-i adevărat că guvernul s'ar fi angajat să ridice contingentul de recruți. Vorbește despre învinovățirea ce i adus-o deputatul Dr. Vlad că întrebuințea

astăzi »transformată în institut de idioti« după ce »a fost cazarmă de honvezi. (Pag. 38.)

În Ineu a înflorit o Mitropolie. »Unde a stat ca mitropolit și Sava Brancovici la începutul activității sale doi ani.« (Pag. 40.)

Un prelat din Arad, la 1738, se intitula »Isaia Antonovici pravoslavnic mitropolit al Aradului, Orăzii-mari și Enopolei«. (Pag. 46.)

În fine o însemnare din 1718 conține »Această carte... este a domnului Mitropolit al Boros-Ineului Ioanichie Martinovici«. (Pag. 46.)

Foarte interesant, ca punct de orientare, este numele cetății dela Ineu, în titulația Mitropolitului, prin forma grecească Ienopolea în care apare formativul grec »poleos« (din »polia« oraș cetate). Ieno-poleos = cetatea dela Ineu.

Acest formativ grec »poleos« își are rațiunea sa.

»Pe locul unde se ridică Ineu înainte fusese o mănăstire întemeiată de Dienes din familia Beche Gregor, pe care la anul 1199 regele Emeric o ia dela Lucaci și Ion, nepoții lui Dienes și o dă lui Ontii și fiilor săi Ion și Iacob«. (Mangra, pag. 36, după Knauz).

În această mănăstire credem, că trebuie a se cerceta leagănul Mitropoliei românilor din Ungaria.

Raportăm un fapt capital din istoria bisericii române, foarte cunoscut, dar până acum rău interpretat și anume chestiunea înființării unei a II Mitropolii pentru Ungrovlahi.

Toți cercetătorii și istoricii, străini și români, în unanimitate admit că Antim, alias Daniil Chritopol, frate cu Mitropolitul dela Argeș. Hiachint Chritopol, a fost numit la 1370 mitropolit

al Olteniei, al celor 5 județe cari formează azi patriarhia episcopiei dela Râmnic.

Supuse la microscop actele patriarhiei cari relatează acest fapt nu dau lumina necesară unei asemenea determinări.

Din fericire, relativ la numirea lui Anton ca mitropolit, avem trei acte esențiale: 1. Consimțământul lui Hiachint Chritopol, mitropolitul Țării Românești. (A. P. C. I. p. 533.34); 2. Actul de legământ a lui Anton însuși, prin care făgăduiește că nu va aduce supărare lui Hiachint Chritopol și Voevodului Țării Românești (actul nr. 278 din A. P. C. I.) și în fine. 3. Actul de numire, eliberat de Patriarhie, prin care Anton primește scaunul Mitropolitan al unei părți din Ungaro-Vlahia și locotenența Melitinei (A. P. C. I 535—536).

În aceste acte se precizează eparhia Mitropolită prin numirea generică »Ungro-Vlahia« și printr'un cuvânt determinativ spre a ridica »jumătatea«

»dilonoti tu himiseos«, »merus Ungrovlahias«.

În actul de numire eliberat de Patriarhie se mai află un pasagiu care explică determinaturul »jumătatea«.

Referindu-se la consimțământul cunoscut al lui Hiachint Chritopol, redactorii actului de numire spun: »și consimțând la aceasta (adică la numirea lui Antim) și arhiereul cel ce a fost acolo mai nainte și este până acum...«

Cuvântul »merus« jumătate se rapoartă dar nu la jumătatea Țării Românești (Oltenia) cum s'a interpretat până acum, dar la jumătatea eparhiei mitropolitane a lui Hiachint Chritopol, care cu siguranță se întindea și asupra românilor din Ungaria.

În actul de numire nu se amintește de consimțământul ori de cererea voevodului.

Nu tot aceleași, formalități se implinesc cu ocazia numirii lui Antim (1370) precum se implineseră la alegerea lui Hiachint (1359).

În actul de numire al celui mai vechiu (Hiachint) se spune că Alexandru Basarab voevod Țării Românești a cerut prin scrisori un Mitropolit nu numai odată (ezibisen u monon hapax) pe când în actul de numire al lui Antim se spune că »nemeșii« (antronții) au cerut mitropolit pe Antim, fiind că ei l'au cunoscut de la pravă, iar nu voevodul precum ne-am fi așteptat. În act se menționează numai »zetisanth'on to Arhonton echeinon« (genetiv absolut).

Nu există dar nici o legătură între »Ungrovlahia« țara lui Vladislav Basarab și »Antim Mitropolitul a jumătate din Ungrovlahia«.

»Jumătate din Ungrovlahia«, ca eparhie a lui Antim este jumătate din »întreaga Ungrovlahia« (pasis Ungrovlahias), cum se ridică eparhie la Hiachint Chritopol până la 1370.

Eparhia mitropolită a lui Antim »merus Ungrovlahias« se întinde nu asupra Olteniei dar asupra Românilor din Ungaria, începându-se din comitatul Caraș-Severinului.

Ineu este după toate probabilitățile reședința noului mitropolit.

Păr. vicar Mangra culege o informațiune (după Zichy, Szentkláray și Márki) cât se poate de prețioasă în determinarea eparhiei lui Antim.

»Documente autentice despre existența Ineului avem din secolul XIV. dela 1387, când Ineu împreună cu Pâncota și Dezna se aflau în posesiunea lui Losonczy Banul Severinului, fiul ardeleanului Dioniziu Losonczy.« (Pag. 37).

judcătoriile ca unelte în politică. Nu-i adevărat că ar fi retras mai multe procese de presă. Vorbește despre procesul lui Iuriga care i-ar fi adresat o scrisoare promițând că se va îndrepta.

Voci: La închisoare cu el! Să schimbăm legea!

Ministrul Polónyi: Procurorul voise să-l ține pe Iuriga în arest preventiv, dar am dat ordin contrar.

Dr. Iuliu Maniu cere cuvântul în chestiune personală.

Președintele: Dl ministru nu v-a pomenit cu nici un cuvânt și deoare-ce ați cerut cuvântul în numele unui partid care nu există, nu-l pot da.

Dr. Iuliu Maniu, Vă voi motiva pentru ce cer cuvântul. (Voci: Nu se poate! Ce obraznicie să mai vorbești! Asta-i prea mult!)

Un tumult enorm se stârnește, mai mulți deputați unguri, între cari Somogyi Aladár, Nagy György, Battyhányi Tivadar și alții se năpustesc să-l lovească cu pumnii pe dr. Maniu.

Mai mulți deputați naționali: dr. Alex. Vaida-Voevod, Milan Hodza și alții se strâng în juru-i ca să-l apere. Dintre deputații unguri, singur Hencz Károly se împotrivesc deputaților unguri, strigându-le: „Vreți să coborâți parlamentul nostru la nivelul celui austriac?”

Este interesant a se ști, că ziarul oficios »Budapesti Közlöny« delă 2 Dec., care aduce raport despre desbaterea ședinței delă 1 Dec. a Dietei, nu pomeneste nici un cuvânt despre acest scandal mare.

Toate ziarele din capitală aduc însă raport, pe larg, și recunosc că Nagy a sărit asupra lui Maniu, să-l lovească, dar Vajda l'a apărât pe deputatul român cu propriul seu corp.

»Az Ujság«, de pildă scrie:

»Dar bravii părinți ai patriei au mers mai departe. Pur și simplu au năvălit asu-

pra lui Maniu și au voit să-l bată. Pumni s'au ridicat în aier, injurături s'au auzit și o mulțime de tineri eroi au dat năvală asupra deputatului care voia să vorbească.

»Hei, coaliția într'adevăr a apropiat Viena de noi.

Despre eroul acestui scandal, Nagy György, »Népszava« delă 2 Decembrie scrie că este »un bețivan, secătură...« Bărbat de stat, dădeam și noi cu socoteala că nu este.

Pentru abonenții „Tribunei“.

Parte în urma rugării ce i-s'a făcut administrației ziarului nostru, parte în urma atențiunii ce administrația are pentru unii abonenți, destul că sunt și acum mulți căror li s'a trimis „Tribuna“ fără a fi plătit cuartalul din urmă ori a doua jumătate a anului (cei de Duminecă).

Rugăm deci stăruitor pe toți câți sunt în restanță, să binevoiască a grăbi cu plata abonamentului.

ADMINISTRAȚIA.

Alegeri pentru Congregație.

În cercul Sasca alegerea de un membru pe un an s'a ținut în 26 Noembrie a. c. Partidul național român n'a pus candidatura națională din motivul, că la anul viitor să aleg 5 membrii pe un ciclu de 6 ani și va lua lupta la anul cu mai multe șanse de reușită. Din partea administrației corcaniste a fost candidat și ales avocatul George Vodă, care nici până în ziua de azi nu s'a declarat, că de care partidul aparține. Prin alegerea aceasta și ținuta lui din trecut însă a dovedit fără îndoială, că este dușman al partidului național român și unealtă în mâna administrației.

În cercul Jam, candidații partidului național român au căzut. Motivul căderii a fost în primul rând purtarea scandaloaasă a comunei Vraniuț, care a liferat administrației 62 voturi, până când pentru candidații partidului național n'a

votat nimeni, deși în Vraniuț, jumătate din alegători sunt buni naționaliști, aceștia terorizați de inconștientul notar Popoviciu Ernő, că în urma focului ce a pustiit o parte a Vraniuțului, nu vor fi împărțșiți de nici un ajutor de nicăiri — au rămas acasă.

Foarte brav și laudabil sau purtat comunele Jertof, Mercina și Vrani, cari au adus partidului național la vre-o 200 voturi.

Au tradat steagul național o parte a alegătorilor din Ciorda (care la alegerile dietale toți au votat pentru candidatul național), precum și alegătorii din comunele Berliște și Mircovaț. Nu putem înțelege ținuta alegătorilor din aceste comune, mai ales știind, că în trecut au fost fala luptătorilor naționali.

Din Rusova-veche și nouă, de asemenea toți alegătorii s'au dus la zama administrativă.

E regretabil, că alegătorii, cari au făcut până acum fală neamului românesc s'au lăsat ademeniți de organele administrative și au tradat cauza românească alegând pentru congregația comitatului Caraș-Severin, doi notari, cari în urma poziției lor de oficanți nu pot nici odată să reprezinte și să apere în mod independent interesele și aspirațiile neamului.

Mai scârbos lucru a fost, că ședulele candidaților puși din partea administrației au fost ungurești și slugarnicii votanți le dădeau deschise prezidentului alegerii, ca și prin aceasta să dovedească rușinoasa lor slugarnicie față de administrație. Ședulele partidului național român au fost albe, vrând să dovedească și prin aceasta curățenia convingerilor, a sufletului și a caracterului românesc.

O parte mare a alegătorilor din Berliște și Mircovești au votat cu ședule albe, dar nu cu cele împărțite de partidul național român, ci aproape toți pentru candidații puși din partea administrației.

S'au folosit de votarea secretă în mod rușinos, vrând să apară naționaliști și în același timp dând cauza națională.

Sufletul acelora, cari s'au abătut dela calea națională să dea seamă pentru reușita acestei lupte purtate cu cea mai mare și frumoasă iubire de neam și fără nici un interes personal.

Mercina, 29 Nov. 1906.

Corresp.

Raportăm acestei situațiuni a Ineului, ca loc și timp, titulația unui mitropolit din 1041 (A. P. C. II. 518). Acest prelat spune că este »al unei jumătăți din Ungrovlahia din Severin« (La merus Ungrovlahias tis cată ton Severinon).

Cu alte cuvinte acel mitropolit își are eparchia sa în Banatul Severinului din Ungaria (în Țara Românească n'a existat nici odată un banat al Severinului și numai târziu un banat al Craiovei) și peste Românii de peste Carpați. Numai astfel se poate înțelege o »Ungro-vlahie« »eparchie« în »Severin« (Banatul Severinului din Ungaria, azi comitatul Caraș-Severinului și împrejurimile locuite de Români.)

Mănăstirea Ineului existentă pela 1199, cetatea Ineului în posesiunea Banatului de Severin (Banatul de Severin (Banatul unguuresc al Severinului), la 1387, concordă perfect într'o unitate de împrejurări cu reședința unui Mitropolit al părții din Ungrovlahia din Severin, delă 1401, și cu numirea grecisată (nu slovanisată) a Ienopolei, din Ineu, care păstrează reminescenta unui scaun mitropolitan (Mitropolitul Ienopolei).

Mitropolia Ienopolei, așa cum apare în titulația precisă a chiriarhului său, nu este o creațiune eparchială datorită vre-unui prelat sârb ori bulgar, ci după numirea grecisată a localității presupune cu siguranță jurisdicția supremă a unui prelat grec, a Patriarhiei. Numai un prelat grec ar fi putut zice »Ineului« »Ienopole«, pe când unul sârbesc ori bulgăresc ar fi zis aceleiași localități nu »Ienopole« ci »Ienograd«.

Spre încheiere dar, la 1370, nemeșii români greco-

ortodocși din Ungaria (pe atunci greco-catolici nu existau) au cerut Patriarhiei un Mitropolit. (A. P. C.)

Patriarhia, după consimțământul Mitropolitului delă Argeș, Hiachint Chritopoe, care cedează o parte din eparchia sa fratelui său Daniil Chritopoe, numit în urmă Antim, încuviințează cererea nemeșilor români, cari la rândul lor sânt atestați în Ineu prin informațiuni multiple (Acte contemporane și relațiuni istorice posterioare, între cari scrutătorul turc Evlia Celebi (1660—64) care constată în raialele Ienopolei »ardeleni și vlahie«. Mangra. p. 39 și 44).

Primul mitropolit al Ungariei ortodoxe, Antim precum se și intitulează un mitropolit din 1401 (Acta P. C. II 494) »Mitropolit al Ungrovlahiei și exarh al întregii Ungariei și al Plaiurilor (Mitropolitis Ungrovlahias chai exarhos paxis Ungarias) chai Piaghinon«, la începutul păstoriei sale declară, că nu va aduce supărare nici Mitropolitului din Argeș și nici voevodului Țării Românești. Se referă la ținuturile românești din Amlaș și Făgăraș »nova plantatio« a voevodului Vladislav, cari deși peste Carpați rămân sub jurisdicția Mitropolitului din Curtea de Argeș, mitropolit al întregii Ungrovlahia (Țara Românească cu Amlașul și Făgărașul). În suma, mitropolia română din Ienopole, cunoscută prin actele patriarhale sub numele »jumătate din mitropolia (eparchia) Ungrovlahiei«. »mitropolia Ungrovlahilor din Severin (banatul unguuresc al Severinului) și în fine sub numele de »mitropolia întregii Ungariei și plaiurilor«, este o instituție fundamentală în viața istorică a poporului român din Ungaria, cu durată continuă, nu efemeră precum atestă:

10 Mărturiile istorice din secolul al XV-lea »la timpurile din urmă (după Andronic Paleologul, în sec. XIV) s'au înființat pentru Ungrovlahia (în înțeles de Dacia, eparchia primitivă a lui Hiachint Chritopol) două mitropolii, din care unul din prelați tine locul Nicomediei și se intitulează exarh a toată Ungaria și fapt plaiurilor perfect conformat prin titulația lui Antim din 1383 »Al Ungrovlahiei și Nicomediei: Anthim« (A. P. C. II. 47). (Codinus Curpalata, apud. Mangra p. 3).

11. Titulația Mitropoliților »Ienopolei«, apoi reședința, constată în »Ienopole« a Mitropoliților ortodocși din sec. XVI (Mangra p. 40) până la Mihai Viteazul, și după unire continuitatea »Mitropoliei »Boroș-Ineului (an 1718, Mangra, 46) sub numele de »pravoslavnică mitropolie a Aradului, Orăzii mari și Ienopolei (an. 1738, Mangra 46).

Nimic extraordinar în evoluția ierarhiei române de peste Carpați.

Din vremuri întunecoase, un Mitropolit delă Dunăre, probabil Mitropolitul din Mecin, hirotonisește preoți pentru întreaga Dacie.

La 1359, dată precisă, Mitropolitul din Mecin Hiachint Chritopol este strămutat la Curtea de Argeș ca Mitropolit al întregii Ungrovlahii (paxis Ungrovlahias), numire istorică în loc de Dacia.

La 1370, fratele lui Hiachin Chritopol, Daniil prin arhierul Antim, primește jurisdicția asupra unei jumătăți din Dacia (Ungrovlahia) și începe șirul Mitropoliților ortodocși din Ungaria, având reședința la Ienopole.

București.

Procesul din Rosenberg.

Ziua I.

Rosenberg, 29 Novembre.

— Dela trimisul nostru special. —

Va să zică să rezumăm încă odată:

Saisprezece acuzați pentru agitație în contra limbii și naționalității ungurești și împotriva confesiunii evreești, comise cu prilejul alegerilor dela Rosenberg.

Numele lor l-am publicat în actul de acuză.

Judecătoria s'a constituit în chipul următor: **Președinte Chudovszky Géza**, judecători: **Vrchovina Gyózó** și **Mágerle Gyózó**.

Secretari: **Pojtek Alajos** și **Drabny János**.Procuror: **Belopotoszky Gyula**.

Apărarea se compune din d-nii deputați **Coriolan Brediceanu** și **dr. Aurel Vlad**, apoi advocații **dr. Hiller Bernát**, **Ioan Mudronyi**, **dr. Kállay József**, **Matei Dula** și **Igor Beniac**.

Interogatorul lui Hlinka.

Este o scenă nesfârșit de interesantă și caracteristică: **Chudovszky** și **Hlinka** față în față. Ei sunt reprezentanții tipici cari intrupează cele două partide, cele două tabere cari aici s'au încleștat într-o luptă pe moarte și pe viață.

Hlinka înalt, supțiratic, cu o înfățișare de preot ascet care și-a hărăzit toate gândurile și simțirile, toate puterile sale sufletești unei idei, unei lupte. Ceva ca un transfigurat foc este întipărit pe fața lui. Ochii lui scapără lumina unei puteri mari de stăpânire și subjugare a sufletelor. În mișcările lui este ceva încet măsurat, surprinzător și aproape demonic.

Chudovszky este tipul boierului slovac renegat, plin de ură și dispreț pentru neamul din care se coboară. Cu o față rasă, încadrată de favorite, cu o expresie rece, îngâmfată și calpă, cu un glas cam răgușit care sună ca o hârșăire continuă, el seamănă cu un uliu care își ocolește prada pe care apoi se precipitează cu unghii ce răsesc.

Interogatorul începe la orele 9 1/2.

Se prezintă **Hlinka** și cu alți trei acuzați cari au stat închiși.

Hlinka a stat închiis timp de cinci luni. Totuși el nu tradează nici o oboseală sau slăbire a energiei. Răspunde cu un glas străbătător, cu o respectată rostire a cuvintelor.

Președintele întrebându-l, **Hlinka** spune că-i de 42 de ani, originar din comuna **Cenova**, limba maternă slovacă, romano-catolic.

Preș.: Ce profesiune ai?

Acuz.: Duhovnic.

Preș.: Asta-i prea vag. D-ta ești preotul comunei bisericesti din Rosenberg.

Acuz.: Nu mai sunt preot căci am fost suspendat. Sunt numai duhovnic.

Se ia naționalul celorlalți acuzați.

Andro Jancek de 38 de ani, limba maternă slovacă, fabricant, a terminat 4 clase liceale și o școală profesională de arhitectură și are avere.

Juro Gregus 45 de ani, brutar, are avere și a terminat 4 clase primare.

Petru Cheben 27 de ani, slovac, pantofar, n'are avere.

Dr. Wawro Srobar 39 de ani, slovac, medic n'are avere și n'a fost pedepsit.

Aceștia sunt principalii acuzați. După citirea actului de acuză **Cheben**, **Jancek**, **Gregus** sunt iarăși conduși în chiliile lor din închisoare.

Apărătorul **dr. Aurel Vlad** declară că menține obiecțiunea preocupării părtinitoare împotriva președintelui și-o va valorifica în contra verdictului.

Apoi **Hlinka** povestește cele întâmplate. În **Revuca** a rostit după slujba bisericască o cuvântare către popor, recomandându-i pe **Srobar** ca pe un candidat de un sânge cu poporul.

Apoi am zis unui țaran: Când ți-ai făcut haina, ai luat măsura după trupul tău. Și-acum trebuie să te întrebe pe tine căci îți alegi pe deputatul tău.

Președ.: **Srobar** încă a vorbit?

Acuz.: Da el și-a rostit discursul-program. În **Tri-Slice** am spus poporului că abea a trecut un an când ne-am despărțit plângând după alegeri, acuma m-am întors ca să aduc poporului un candidat nou, pe **Srobar**.

Președintele: În **Kisolaszi** ai vorbit? Ești acuzat că acolo ai zis că poporul se află în robie.

Acuz.: Acolo nici nu am rostit nici un fel de discurs.

Preș.: Chibzuește bine ce spui. Ce-ai înțeles prin cuvintele acelea că poporul se află încă tot în robie?

Acuz.: Cuvintele astea le-am spus într-o convorbire privată și în următorul context: Până acuma, la alegeri, ați fost tot în robia rachiului, acuma să alegeți fără rachiu.

Preș.: Ai lucrat la foi slovacăști.

Acuz.: Da am scris, articole în ziarele: »**Narodne Noviny**« și »**Ludove Noviny**«.

Preș.: Ai depus cautiunea la aceste foi.

Acuz.: Da, în două rînduri.

Preș.: Ai scris într'un ton dușmănos maghiarilor.

Acuz.: Nu-i adevărat. Eu nu urăsc pe unguri deși sunt slovac.

Preș.: Ai publicat broșuri?

Acuz.: Nu, ci niște cântece ocazionale la alegeri, pe cari le-am împărțit în popor.

Preș.: Ai cetit broșura intitulată: »**Zatu nasu slovincinu**« (Pentru limba noastră natală slovacă)?

Acuz.: Numai 3 capitole.

Preș.: Ai fost președintele oficiului școlar, nu ai cunoștință că copiii au cântat aceste cântece?

Acuz.: Nu am cunoștință fiindcă nu umblu la școală.

Preș.: Destul de regretabil, căci ești dator să o frecventezi.

Acuz.: N'am timp, căci am fost preotul unei parohii de 10.000 de suflete.

Preș.: Ai zis că: nu ne trebuie limba ungurească.

Acuz.: N'am zis așa, ci am zis că cerem alăturarea de limba ungurească pe cea slovacă. Acuzatul mai spune că nu a avut legături cu ceilalți șefi slovaci.

Preș.: **Dr. Srobar** a zis că l-ai îndemnat să ațâțe în contra ungarilor.

Acuz.: (indignat) Asta n'am spus-o și n'a spus-o nici **Dr. Srobar**, ci este încă una din bănuielele d-lui procuror.

Preș.: Te rog să nu faci personalități.

După o pauză de 5 minute, apărătorul **Brediceanu** ridică incident. El spune că depozitiile martorilor au fost citite și că codul penal interzice cercetarea anumitor date din viața acuzaților.

Judecătoria nu admite incidentul.

Apărătorul **Cor. Brediceanu**: Mențin acest incident și-l voi valorifica la recursul de nulitate. Acuzatul, în continuarea interogatorului, spune că nu-i adevărat că ar fi făcut propagandă în biserică ci după biserică a adresat alegătorilor câteva cuvinte.

Preș.: Ai rostit discursuri ațâțătoare împotriva ungarilor. Aceasta o spun martorii.

Acuz.: Nu-i adevărat. Așa la **Kis-Olaszi** am vorbit cu vre-o 10—15 oameni. Aceasta nu se poate califica drept o adunare.

Dr. Wawro Srobar.

Preș.: Te simți vinovat de acuzele ce s'au ridicat împotriva d-tale?

Acuz.: Nu mă simt vinovat. Cer citirea procesului verbal al cercetării. Atunci voi vorbi.

Preș.: Nu se poate. Ce s'a întâmplat la **Revuca**?

Acuz.: Cuvintele ce mi-se atribuiesc nu le-am spus. Am vorbit însă cerând serviciul de doi ani la armată, am mai amintit că vara soldații unguri capătă concedii pentru a lua parte la munca câmpului, iar cei slovaci nu capătă. Nu am cerut desființarea școalelor ungurești, ci numai înființarea de școli slovacăști.

Preș.: **Hlinka** ce-a vorbit?

Acuz.: El m'a recomandat poporului într'o scurtă cuvântare spunând să-și de-a votul pentru mine.

Preș.: Vorbește despre cazul dela 22 Aprilie.

Acuz.: Pot să citez 4 martori cari vor dovedi că toate acuzele ridicate încontra mea sunt neîntemeiate.

Preș.: În **Kis-Olaszi** ce ai spus? Ai agitat împotriva limbii ungurești la judecătoria.

Acuz.: Am spus următoarele: Un țaran mi s'a plâns, că țararii slovaci se află în fața judecătorei ca boul, căci nu înțelege nimica.

Preș.: Ai spus: »**Ridicați-vă din rușinea asta**«. »**Aruncați jugul sclăviei!**« Ce fel de sclăvie?

Acuz.: Până când slovacul nu va avea școlile și drepturile limbii sale, va fi în sclăvie.

Preș.: Ce fel de legi ai spus, că nu se execută?

Acuz.: Legea naționalităților.

Preș.: Spunemi vre-o nedreptate de aceasta.

Acuz.: Bunăoară faptul, că părțile se înțeleg prin tâlmaci cu judecătorii, cari ar trebui să vorbească slovacăște.

Preș.: De ce numești programul d-tale program național și nu naționalist. Crezi, că în Ungaria este națiune slovacă?

Acuz.: Există de sigur.

Preș.: Da, ai de gând să formezi o națiune slovacă în Ungaria. Asta-i aspirația d-tale?

Ai scris într'o scrisoare după căderea dela alegeri, că Slovacia în 30 de ani vor fi maghiarizată.

Acuz.: Da am scris. El spune, că nu a cetit broșura »**Pentru limba noastră**«, dar a cunoscut cuprinsul ei.

Ceilalți acuzați.

Preotul **Iosif Tomik**, spune că nu se simte vinovat. El nu a rostit un discurs electoral pentru **Srobar** în biserică, ci a spus numai că se va ține o adunare la care va vorbi **Srobar**.

Andrei Jancek spune că nu a strigat »**Jos Ungurii și Jidanii**«, cu atât mai vârtos, că trăiește după jidani.

Juro Gregus spune că a fost la o adunare dela **Fejérpatak**, dar nu a făcut nimic deosebit.

Petru Cherben: Nu se simte vinovat. Nu a ațâțat la ură, nu a spus, că domniile trebuiesc omorâți cu ciomagul, nu a vorbit despre bombe și revoluție. Citește însă ziare.

După dezbateri **Hlinka** a vorbit câteva cuvinte cu apărătorii, pentru care lucru președintele i chiamă la ordine.

În general președintele arată o purtare, care dovedește tot mai mult pățimașă lui preocupare. El vorbește totdeauna cu glas răstît către acuzați și se lipsește de orice formule de politețe, numind pe acuzați, cari sunt oameni cu poziții sociale sus puse, pur și simplu pe numele lor, fără cuvântul domn.

Ziua a doua și a treia.

Ziua asta a adus o interesantă constatare. Afară de 3 acuzați ceilalți au declarat, cu nu au cunoștință despre cuprinsul acuzei. Deși autoritățile sunt obligate, că la predarea citațiunii să explice acuzațiilor cuprinsul acuzei, aceasta nu s'a făcut. Astfel acuzații au venit în fața judecătorei fără să știe pentru ce.

Anton Mátyasovszky spune că nu se simte vinovat. A fost la o adunare din Rosenberg. Au fost unii cari s'au împotrivit jandarmilor cari au intervenit. A văzut pe un cantonier, care a descheiat cămașa dela pept strigând jandarmilor: »**Străpungeți-mă!**« Nu a strigat: »**Loviți pe jandarmi!**«

Mihai Serafin spune că nu înțelege acuza. Nu-și amintește cum a ajuns în învâlmășeală, căci a fost beat.

Aceleași lucruri le spun și acuzații **Janov Janov** și **Juro Novak**.

Józef Milan nu înțelege acuza, nu se simte vinovat. Nu-și aduce aminte să fi strigat »**Jos cu jandarmi la o învâlmășeală**«.

Stefan Jeszenszky încă vorbește numai slovacăște deci n'a înțeles acuza.

Eduard Schlachta nu știe ce cuprinde acuza. Nu a chemat poporul la învâlmășeala, care s'a produs la suspendarea lui **Hlinka**. Cu ocaziunea aceasta, se produsese o manifestație de simpatie pentru **Hlinka**, pe care poporul l-a primit la gară când sosise dela episcopie. Jandarmii au fost izgoniți, căci amenințau să intervină. Scopul președintelui era de a dovedi, că tumultul a fost organizat dinainte și pus la cale cu gânduri de a produce turburări.

Ferdinand Olejnyk nu-și amintește ce s'a strigat.

Ascultarea martorilor.

La ascultarea martorilor s'a manifestat iarăși un întreg sistem de a ascunde sau de a întortochea adevărul. O țesătură rafinată și viclenă de ilegalități s'a urzit pentru scopul acesta. Înșir numai următoarele:

1. **Selecțiunea** făcută între martori. Dintre 64 de martori propuși de către apărare numai 4 au fost admiși. Dintre ceilalți vre-o 90 de martori o parte mare, cam 250/o sunt oameni cari direct sau indirect atârnă de guvern. Intre ei sunt mai mulți învățători și pădurari.

2. Valoarea depozițiilor.

Valoarea multora dintre depoziții poate fi cu drept cuvânt pusă la îndoială. Practica modernă dovedește cât de nesigură este memoria multor depoziții cari se fac târziu după fapt. Cine poate ține minte toate cuvintele rostite acum o jumătate de an la o adunare de popor. O mică schimbare poate schimna sensul și importanța lor în mod foarte însemnat. Apoi se mai adaugă faptul că mulți dintre martori au fost potrivnici personali ai acuzaților. Este foarte caracteristică că până acuma toate depozițiile nefavorabile acuzaților s'au făcut de oameni cari la alegerile trecute au votat cu candidatul unguresc Beniczky. Câțiva dintre ei au mărturisit că abea înțeleg slovacă. Totuși s-au admis depozițiile lor asupra unor discursuri politice rostite într-o limbă mult — puțin literară de oameni intelectuali.

3. **Felul interogatorului.** Președintele adresează întrebările într'un ton care adesea indică în mod indirect răspunsul.

Nu-i așa că a zis cutare? este întrebare martorului care fiind un om cu puțină cultură și necunoscând chitibúșurile juridice, afirmă.

Așa bunăoară un țaran spune că dr. Srobar candidatul a cerut dreptul slovacesc, adică cunoscutele drepturi de limbă slovacă în școală, la administrație etc. Acest termen vag, președintele l-a interpretat în sensul unui drept constituțional, adică crearea unei țări sau cel puțin unei autonomii slovacă.

Un alt țaran spune că dr. Srobar ar fi zis: Dacă dați soldații (darea de sânge), trebuie să aveți și drepturi (adecă dreptul electoral).

— Da, adaugă președintele corrigându-l, drepturi la armată, așa? Iar țaranul afirmă. Președintele, triumfând crede a fi dovedit că dr. Srobar a cerut și comanda slovacă ceea-ce în ochii lui este un act de înaltă trădare.

Strada.

Strada-i liniștită. Aceasta să datorește faptului că șefii au îndemnat pe poporul foarte iritat să se domolească și să se abțină de la orice manifestare. Mult popor delă sate a voit să se înfățișeze la desbatere, dar a fost oprit să intre în oraș. Pe stradă circulă patruli număratoase de jandarmi. Judecătoria este păzită de vre-o 40 de jandarmi cari opresc pe toți curioșii cari ar dori să intre în curte. Un batalion de honvezime este ținut la dispoziția continuă a autorităților. Locuința președintelui Chudowsky este păzită de jandarmi. De asemenea locuințele fruntașilor slovaci sunt spionate de jandarmi pe timp de noapte pentru a opri eventuale conciliabile secrete. Toate semnele acestea caracteriză mai mult frica și grija autorităților decât iritația populației.

Președintele și ziaristii.

Una din cele mai mari infamii ale președintelui este procedeul cu care înlătură publicitatea nepăcătă dănsului.

Reprezentanții tuturor ziarelor slovacăști, cehești, apoi și ziarelor creștin — sociale din Viena, »Deutsche Zeitung«, »Deutsches Volksblatt« și »Reichspost« nu au fost admiși în sală. O ceată întregă de ziaristi a rămas în afară. Mai revoltător este însă că respingerile astea să fac cu un arbitrar care întrece orice închipuire. Fără măcar a da un pretext cât mai slab, ei sunt pur și simplu respinși.

Correspondentul Dvoastră încă a fost respins în felul acesta. Orice stăruință, orice protestare a fost infructuoasă. Un nu, scurt și hotărât atât a fost răspunsul.

Deputatul Ferdinand Juriga a sosit azi la Rosenberg. El de asemenea a fost refuzat, când se înfățișase pentru dobândirea unui bilet.

Eljen a magyar szabadság (Trălască libertatea

ungurească) a strigat ironic deputatul slovac. Pe scări, el a mai exclamat încă odată:

— Asta-i Asia, nu-i Ungaria!

— Cine ești Dta, care vorbești în tonul acesta, îi strigă un domn care trecu pe acolo.

Nevoind să se oprească Juriga, domnul acesta făcu semn unui jandarm să oprească pe deputat.

Atunci acesta se opri.

— Cine ești Dta? îi strigă deputatul.

— Eu sunt procurorul Belopotoczky.

— Iar eu sunt deputatul Juriga.

— Destul de trist. Dar cum îndrăznești Dta să zici că Ungaria-i Asia?

— Dacă dorești mai repet de o sută ori, asta-i Asia! strigă deputatul iritat.

— Ați auzit dlor? zise procurorul către cei dimprejur. Ați auzit ce a zis? Jandarmii din prejur afirmară slugarnici toți, iar noi cei de dimprejur de asemenea afirmarăm ironic.

Suntem curioși ce va ieși din afacerea aceasta, căci se pare că procurorul are de gând să croiască un nou cap de acuză împotriva deputatului pe care-l așteaptă cei doi ani de închisoare.

Din străinătate.

Olanda și Belgia. Anglia ar voi să le cucerească coloniile. Un corespondent al ziarului »Rheinische-Weltphalische Zeitung« află din Amsterdam că în cercurile conducătoare olandeze, se atribue Angliei gândul de a lua coloniile olandeze și pe cele belgiane (statul Congo). Așa s'ar explica și campania contra regelui Belgiei (prin cartea »Bled caoutchouc«) și contra »atrocităților« olandeze din Iava, etc.

Ar fi un răspuns la apropierea acestor state de Germania.

Din România.

Venitul căilor ferate. În casăriile totale ale căilor ferate pe luna Octomvrie, au fost de 7.190.230 lei, cu un plus de 780.860 față de Octomvrie 1905.

Dela 1 Aprilie până la 31 Octomvrie, s'au încasat 44.123.027 lei, cu un plus de 4.474.344 lei față de încasările din același interval a anului trecut.

Venitul docurilor. La docurile din Galați și Brăila, s'au încasat în Octomvrie 282.260 lei.

Dela 1 Aprilie până la 31 Octomvrie 1906, încasările toate au fost de lei 1.255.750 din cari 778.990 dela docurile din Galați și 476.760 dela cele din Brăila.

Față cu același interval, din anul trecut încasările au dat un plus de lei 61.491.

NOUTĂȚI.

A R A D, 3 Decembrie 1906.

— *Din cauza sfintei sărbători de mâne, numărul proxim al foii noastre va apărea Miercuri la prânz.*

— **Turneul Z. Bârsan.** Venind dela Oravița, unde i-s'a făcut cea mai calduroasă primire, dl Bârsan va da o reprezentație în *Halmagiu*, Vineri la 7 Decemvrie n.; Duminecă la 9 și Luni la 10 Decemvrie n. în *Lipova*, iar Vineri la 14 Decemvrie n. în *Hațeg*.

— **Inaugurarea statuei Andrassy,** ridicată în fața intrării Dietei, s'a făcut eri Duminecă, în mijlocul unei mari afluițe de popor. A fost de față și M. Sa, și toți demnitarii curții, precum și reprezentanții tuturor autorităților, a Dietei și Casei Magnaților.

— **Alegere de protopop gr. c. în Arad.** În urma numirii de canonic a dlui George Telescu, postul de paroch pentru parochia gr.-cat din Arad a devenit vacantă. Peste puțină vreme va fi ale-

gere nouă. Sunt trei candidați dr. Laurian Luca, dr. Ștefan Pop și Țucu.

— **Cărți de valoare.** Atragem luarea aminte a cititorilor nostri asupra următoarelor cărți de valoare apărute de curând și cari merită să și le procure fiecare român:

»Cartea de aur« de T. V. Păcățianu, volumul IV., cuprinzând discursurile deputaților români rostite în parlamentul Ungariei (1865—1868). Ediție, proprie Sibiiu. Cuprinde astfel epoca cea mai interesantă: când s'a făcut legea naționalităților.

»Faust«, de Goethe, traducere de Ion Gorun, București.

»Nora«, de Henric Ibsen, trad. de B. Marian, București.

»Făclia sub obroc« de G D'Annunzio, traducere de Alexandrescu-Dorna, București.

»Ris și plâns«, schițe și nuvele de Vasile Pop. București.

— **Procesul Românilor din Budapesta.** Românii din Budapesta au intențat proces, pentru dobândirea drepturilor din care au fost excluși ca membri ai bisericii ortodoxe greco-române de acolo. Grecii au dat recurs contra competenței tribunalului. El a fost respins, iar Curia a aprobat hotărârea tribunalului.

— **Inmormântarea episcopului Stablevski** s'a făcut Mercuri cu mare pompă în Posen. Impăratul Wilhelm a fost reprezentat prin președintele Waldow. În fruntea convoiului funebru mergea prepositul Mihalszky.

— **Romanul „Clopote amutite“ premiat.** Academia maghiară zilele acestea a premiat romanul lui Victor Rákosi, reprezentat și pe scenă, care roman e plin de injurii la adresa poporului român. Și chiar pentru aceasta e premiat, căci »persoanele și circumstanțele stau în legătură cu o chestie arzătoare a momentului, autorul ne îndeamnă oare-cum la muncă, la perseverență, la patriotism expansiv și cuceritor, zice comisia cenzurătoare a Academiei.

— **Culegătorii-tipografi din Arad** anunță trecerea la cele eterne a colegului lor Knizse Imre, fost paginator la foaia »Arad és Vidék«. Inmormântarea se va face azi, Luni, la orele 3. Vor lua parte și ziaristii din Arad.

— **Invitare respinsă.** Iar unia a pustiu ziarele ungurești. Și de ce? (Studentimea universitară maghiară din Lipsca, a arangiat Duminecă festivitate într'u memoria lui Rákóczy.

Au fost invitați și profesorii precum și studentimea germani. Din ambele părți însă li-s'a refuzat invitarea, pe motiv, că germanii nu pot lua parte la o festivitate arangiată pentru astfel de bărbat, care unindu-se cu turcii, a luptat contra germanilor, răspânditori de cultură.

Răspuns bărbătesc și la loc!

— **Pedepsirea căpitanului dela Köpenick.** Sâmbătă s'a pertractat procesul din Köpenick. În sală era public numeros, care a izbucnit în hohote, când au intrat soldații înarmat, cari au fost garda de onoare a lui Voigt la Köpenick. Tot așa când a intrat dr. Laugenhaus, primarul din Köpenick. Intrebat fiind, că de ce a dus miliția, el răspunde: Pentru că am știut, că numai prin miliție poți ajunge la ori-și ce.

— Pentru ce ai dat poruncă să se puna baionetele?

— Ca să am mai mare autoritate.

Primarul zice: că el a crezut că Voigt e nebun

— Atunci de ce nu l'ai ferecat? — Intreba procurorul.

— Dacă aș fi avut timp de trei minute să mă cuget, aș fi făcut și aceasta. (Mare ilaritate).

Retrăgându-se jurii aduc sentința, în urma căreia, Voigt este pedepsit la 4 ani închisoare.

El s'a mulțumit cu sentința.

— **Un abate păcătos.** Abatele Cassan, cu a cărui afacere judecătoria din Monneillier s'a ocupat două zile, era un om de cincizeci de ani. Cu toată vrâsta înaintată, el era cunoscut în Far-

gères, ca aventurier foarte imoral. Deja pe vremea când preotea în Saint-Anne avea relații cu mai multe fete. În Fangères a avut amantă pe Augustina Langé, logodnica unui tânăr de acolo, dar părinții nu s'au învoit la căsătoria dintre ei. Intristată fată și-a găsit mângâitor în abatele Cassan, pe care l'a cercetat de mai multe ori. Au trăit câțiva ani în o intimitate conjugală până ce în sfârșit, s'au observat consecințele. Atunci ea a părăsit orașul, dar mai târziu s'au reintors iarăși la Cassan, în stare binecuvântată. Abatele a frunzărit studiile medicale, a luat asupra-și rolul de medic și într-o noapte de August el a fost paznicul femeii nefericite, care devenise mamă. Deoarece nu s'a priceput însă la astfel de afaceri jingăse, a murit și mama și copilășul. Până ce au fost în agonie, preotul pe mamă a împărțit-o cu sf. cuminecătură, iar pe copil l'a botezat. Copilului i-a făcut mormânt în grădina sa, iar pe mamă a dus-o cu ajutorul unui prieten la părinții sei, cărora li-se sfâșia inima de cumplita durere. În zădar a încercat să-i mângâie, să-i liniștească. Eminentul abate a fost deținut și dus înaintea judecătoriei din Montpellier, unde cu mâinile încrucișate, cu ochii plânși, voia să-și arate nevinovăția. A fost judecat numai la trei ani temniță.

— **Comisia de imunitate** în ședința din urmă s'a ocupat cu patrusprezece afaceri de imunitate și-a propus estradarea deputaților. Intre acești deputați e și Fogarassy Zsigmond, dat în judecată pentru falsificare de cambii.

— **Când gazetarul e distras.** Kun Béla, colaborator la »Kolozsvári Friss Ujság« în o noapte din anul trecut intră în redacție, foarte abătut. Știrile auzite îi frământau creierii. Se pune și scrie o știre a zilei cu următorul titlu: »Cine dorește oroloj de aur«. Spunând, că Rosenberger Reghina, femeie tânără, dorea de mult să aibă oroloj de aur, dar pe cale cinstită n'a putut să-și câștige.

În sfârșit pe cale păcătoasă a pus mâna pe unul, dar și poliția a pus mâna pe ea. În ziua următoare Rosenberger Reghina fu surprinsă de această este, căci lucrul se întâmplase altfel. Ea era păgubașa și riportenul distras schimbase numele. Rosenberger l-a dat în judecată pentru vătămare de onoare. A fost pedepsit la 3 luni închisoare și 200 cor.

El a apelat până la Curie, unde luându-se în considerare superficialitatea gazetarului, ea a schimbat sentința în 8 zile închisoare și 20 cor.

— **Defraudare.** Cassarul bisericii reformate, din Kecskemét, Békési Sándor, a defraudat 30.000 coroane în decursul celor 10 ani cât a manipulat banii. Constatându-se în fărșit furtul, a fost dat în judecată și pedepsit numai la un an și jumătate închisoare.

— **Fete recunoscătoare!** După manevrele din anul acesta, gazeta »Niederlansiker Anzeiger« a publicat următoarea notiță »din public«, interesantă din toate punctele de vedere: »Soldați iubiți, cari ne-ați procurat vre-o câteva ceasuri atât de fericite, pe vremea câtă a-ți fost în quartir la noi, pe calea aceasta, vă strigăm din toată inima adio, și la revedere!! (urmează subscrierea): 17 fete de burghezi (cetățeni) din Sonnewald.

Bravo, draguțelor!

— **Kerpei Izsó,** librar cu bun renume din Arad, recomandă cele mai noi hârtii de epistole, aparatele de ars lemne și de aplicat pe catifea, de cea mai aleasă manufactură, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

— Nu mor porcii nici nu se îmbolnăvesc dacă se întrebuințează pravul pregătit de farmacistul Kun István din Hajdu Sorint De aceea se nu pregete nime a cumpăra acest prav. Mai pe larg între inserate.

— **Wolf J.,** pantofar de ghetete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minorităților).

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, înocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxela cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol costă 1-20 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chemic a lui Vilmos B. Debreczen.

PARTEA LITERARĂ.

Din călătoria mea la București și la Constantinopole.

De Teodor Filipescu.

Partea a II-a.

II.

Dimineața (Vineri) în 22 Septembrie era timp frumos, vaporul »România« se clătina foarte puțin. Am trecut pe bord dintr-o parte la alta și observasem, că acei mohamedani pe cari îi văzusem Joi după amiază în port la Constanța sunt acum pe vapor.

Acest biet popor (bărbați, femei și copii) sunt emigranți din Bulgaria, cari pleacă în Asia-mică, pentru a se așeză acolo.

Emigrațiunea mohamedanilor din Bulgaria ține în continuu de un an încoaci. Numai mohamedanii din România (cari numără aproape 70.000 de suflete) se simt mai fericiți sub stăpânirea românească, decât sub aceea otomană.

Mohamedanii din Muntenegru, Serbia și Bulgaria au o soartă grea, până ce Mohamedanii din România se bucură de multe privilegii din partea autorităților române, care le asigură o stare bună politică și economică.

În Constanța sunt comercianți mohamedani cu o stare foarte bună, și cari n'ar dori nici să fie în Constantinopol, în orașul Islamului.

Grecii strigă mereu că se face nedreptate grecilor din România, pentru că s'au alungat câțiva din frații lor, și li-s'au impus suprataxe.

E însă ciudat, că până astăzi n'a plecat nici un grec din România de voie bună, ci numai dacă a fost dat afară de autoritățile române.

Grecii supoartă suprataxele (de multe-ori pe hârtie numai) după cum se vede foarte bucuros, căci în țara liberă, România, se simt și acum bine.

Din Bulgaria nu-i gonește nimeni, și totuși în fiecare săptămână pleacă Grecii peste Burgas cu vapoarele grecești din această țară. Ei își vând averea cu un preț de nimica și pleacă în lume, mai mult în Turcia.

Abia ziua mi-am dat seamă, că pe vaporul »România« se află 700 de pasageri. Îți umple inima de bucurie când poți constată viață românească și pe Marea-Neagră.

Comanda românească pe vapor și limba românească, pe care o auzi dela pasageri și personalul vaporului, deșteaptă în noi iubirea de neam.

În cât privește vapoarele maritime românești, trebuie să amintim, că sunt construite după cel mai bun și cel mai nou sistem tehnic.

Camerile pentru pasageri sunt luminoase, mari, bine aerizate, saloanele de restaurant sunt elegante.

Pe vapor sunt și saloane pentru fumat și pentru dame, lumină electrică, etc.

Toate aceste stau la înălțimea cerințelor moderne de acum.

Docul vaporului e larg și e foarte potrivit pentru petrecerea în afară; scaune și scaune de culcare stau la dispoziția pasagerilor. Masa comună asociază pe călători în salonul restaurantului, iar mâncările bune, pentru care culina românească a devenit deja proverbială, răspândește renumele românesc și în Levante.

Călătoria pe mare are cele mai plăcute momente și frumusețe, care influențează plăcut asupra spiritului și a corpului.

Impresiile căpătate largesc vederile noastre pentru lucruri nou și străine, liniștea pe vaporul maritim și confortul vaporului ne dau nouă putere de viață.

Ți-se pare că un vis, când după acele momente deja pe la 10 ore zărești spre vest ceva, ce seamănă cu niște munți, e țărnuț suburbialului Constantinopol.

Uitându-te prin binoclu, vezi că țărnuț apare tot mai clar. În depărtare vezi pe Mare prin binoclu o stâncă, dar după mai multe minute observi, că e o corabie cu pânza umflată.

Câteva vapoare din partea ostică de către Rusia se grăbesc cu o iuțea către gura Bosforului. Nu ști în care parte să te uiți, la țărnuț sau pe Marea largă, ca să nu scapi nimic din frumusețile acestei călătorii.

(Va urma.)

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Cota oficială pe ziua de 2 Decembrie.

INCHEEREA LA 12 ORE :

Grâu pe Aprilie. 1907 (100—clgr.)	7-42 — 7-43
Secară pe 1907.	6-51 — 6-52
Orz pe 1907.	7-32 — 7-33
Cucuruz pe 1907	5-14 — 5-15

INCHEEREA LA 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907	7-44 — 7-45
Secară pe Aprilie 1907.	6-64 — 6-65
Orz pe 1907	7-39 — 7-40
Cucuruz pe 1907	5-15 — 5-16

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară : Bătrâni, grei părechea în greutate 300 klgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 119—120 fil.; calitate sârbească : părechea peste 260 klgr. 122—123 fil.; mijlocii părechea 250—260 klgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 116—118 fil.

Redactor responsabil : Sever Bocu.
Editor proprietar : George Nichin.

Prima societatea de credit funciar română din București.

ANUNȚ.

Se face cunoscut, că această societate început de pe acum a plăti cupoanele și surilor funciare rurale, cu scadența de 1 Ianuarie 1907, precum și titlurile esite sortii la ultima tragere. **Diracțiune**

ANUNȚ.

Am lipsă de un *candidat de avocat* mână cu praxă. Dr Ioan Papp avocat Br

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei« :

Chestiunea de naționalitate

De Br. Eötvös József,

tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«

Românii din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent.

Comunicări făcute »Academiei Române« în ședința din Noembrie 1904. Adăugate și întregite de Isidor Ies

Se poate căpăta cu prețul de 1 C. 50f.

Plus 10 fileri porto.

Când se înșală damele mai tare

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune. Poftiți și osteniți până la mine, unde se pregătesc croizile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne

cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad, Deák Ferenc-u. 2.

„Laboratoire Cosmétique Matilde”

Contra catharelor cele mai invecchite a le **ofticeii,**

mai folositor e decât ori și ce altele sirupul de brad Castillio.

47 Klgr. cântărea
al Dr. Gera Attila din Voloșanka, care din tuberculoză s'a vindecat prin sirupul de brad Castillio și de sirupul Hypophosphat

Alină tusa, încetează asudările de peste noapte, patentează apetitul bolnavului, încetează scurparea de sânge. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil. In casuri de tot grave și pilulile „Guajacolin” o cutie 4 cor.

Pentru anemici, femei în galbănare, pe cari li doare foarte mult mijlocul spatelor, căror le slăbesc puterile la un lucru bagatel, pe cari consecvent li doare capul slabilor, cari doresc că se îngrășe și înțerească, cel mai bun medicament e „SYR HYPOPHOSPH. Co KUN”, recomandat de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul timbrilor de trimetere pot da ori și cui. Iată câteva:
On. Dn Kun István în Hajduszovát. Sirupul de brad Castillio al D-tale a folosit foarte ficei mele bolnavă de consumpțiune, rog cu reîntoarcerea poștei încă două sticle. Nandrassy D. Mihály, preot, com. Gómör, Restér, u.p. Ochtina.

On. Die! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat crezământ până acum, dar de când am comandat dela D-ta siripul Hypophosphat, recunosc că și în cenusă se găsește mărgăritar. Ori și cui pot recomanda cu conștiința liniștită medicamentele D-voastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra pentru binele omenirii etc. Alexandru Gera, preot gr.-or., conducătorul domeniului episc., Beiuș.

Fără mercuriu și plumb! Nesticăcios!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, frumoasă și rumenă să-ți delatură pistrui, petele de ficat, so întrebuințezi

CREMA-ALIFIA-SAPUNUL PUDRA **MATILD** 1 coroață. 1 cor. 60 f. 80 fileri. 1 coroață.

Dacă nu folosește, prețul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scutit prin lege și sprijinit pe stat) este o invenție epocală pentru economii. Cine o întrebuințează după îndrumările prescrise: porcul scapă și de boala cea mai primejioasă și că cele scrise nu formează reclamă, mă îndătoresc se dau prețul pentru fiecare porc mort, dacă întrebuințând acest prav, porcul totuși o murit. — O cutie 2 coroane.

Se capătă la farmacistul **KUN ISTVÁN** laboratoriu de medicamente cosmetice „Laboratoire cosmétique MATILDE” (intemeiat după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta) **HAJDUSZOVÁT 3a** (lângă Debreczen).

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1905.		ACTIV		1906.	
12 Noembre				4 Noembre	11 Noembre
114018988	{ 80423988 Reserva metalică Aur . . . 85081202	121344923	121146202		
1392646	{ 33595000 „ Trate Aur . . . 36065000	620307	592443		
68972046	Argint și diverse monete	81965756	85263325		
23940208	Portofoliu Român și Străin	32458536	32276570		
11999776	{ *) Impr. contra ef. publice . . . 10255600	11999979	11999979		
15075400	{ „ „ „ „ în cont curent 22020970	14721335	14721335		
2920477	Fonduri publice	2899824	2899824		
5757636	Efectele fondului de rezervă	5779539	5814017		
596994	„ „ „ „ amortisarea imob. și material	602494	606927		
635163	Imobili	673220	692619		
78539185	Mobilier și Mașini de Imprimerie	83491100	82926550		
—	Cheltueli de Administrațiune	20970000	20973500		
17751956	Deposite libere	16370217	12862270		
27575522	„ „ & provizoriu	23312586	21516917		
369175997	Conturi curente	417209816	414292478		
12000000	Conturi de valori	12000000	12000000		
20110084	Capital	21621136	21621136		
3039628	Fond de rezervă	3275468	3275468		
252876950	Fondul amortisării imobilelor și material	272841360	270403390		
1560783	Bilete de Bancă în circulațiune	1646498	1646498		
1049367	Profituri și perderi	1364254	1445936		
78539185	Dobânzi și beneficii diverse	83491100	82926550		
—	Deposite de retras	20970000	20973500		
369175997	„ „ „ & provizoriu	417209816	414292478		

Somptul 5% *) Do banda 5%

Vite nobilitate

Ca în anii trecuți, așa și acum au fost

Prima pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnava

Proprietar FR. CASPARI, Mediaș 10 Ardeal

Singură în toată Ungaria, care au liferat mușterii vite nobilitate sănătoase, diferite sorturi nobilitate. Și în viitor numai exclusiv la această școală de viticultură se capătă cele mai bune vite de diferite sorturi nobilitate pentru Vin, Vin-Dessert și Extra sorturi de vin de masă. Proprietarii de vii au avut rezultate minunate cu sădirea de astfel de vite.

La cerere se trimite catalog ilustrat, franco și gratis, cu multe scrisori de mulțumire și recunoștință.

Dacă vrei să cumperi ghetete bune și țititoare

pe lângă prețuri ieftine să te adresezi la pantofarul

Czernóczy Mihály

ARAD, str. Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetete pregătite de el însuși.

Comanda după măsură se fac prompt și ieftin.

Pentru cei ce pățimesc de surpătură

Cea mai nouă invențiune de bandăgiu oes. și reg. brevitat pneumatic cu pelotă de cauciuc, cel mai perfect în felul său alui KELETI!

Oprește surpătura cea mai mare și vechie fără de a cauza dureri.

Prețul: pentru o latură 12 coroane, pentru amândouă laturile 24 coroane.

Mulțime de epistole recunoscătoare din patrie și străinătate, dela cei mai vestiți medici și profesori.

În institutul meu artistic pentru îndreptarea corpului, ce susțu de 25 ani, pe lângă controlul unui

medic de praxă al orașului Budapesta, să pregătesc pe lângă prețurile cele mai estime, cele mai perfecte instrumente tehnice, ca

picioare și mâni artificiale

Corzette și îndreptătoare pentru cei în creștere strâmbă

Mașini de proptit și umblat

Lepători pentru pânteco și ciorapi de cauciuc pentru căreel și convulziuni.

Damele sunt servite de femei.

Seracii, conform înțelegerii, vor plăti în rate.

Cerți gratis și franco catalog provăzut cu peste 3000 figuri.

KELETI J. fabricant de instrumente artistice igienice BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17—18

(În palatul claustrului ordului monahal „Szervita”). Fabrica: Bpest, IV. Koronaherczeg-u. 14. — Întemeiată 1878.

— Corespondența în limba română. —

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. ARAD Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA**.

Unicul magazin de renumitele mașini de cusut
— PFAFF. —

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

● MARE OFICINĂ DE DREGERE. ●

In magazin se află mare asortiment de
▶ gramofone și plăci. ◀

— Condiții de solvire foarte avantajoase. —

Cel mai mare galoniar de mobile și podoabe femeiești din țară.

Fabrică de fireturi de mobile, galoane, crepuri, crețuri, fireturi de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de covoare, nasturi de plapomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre:

FRANKEL JAKAB SZEGED

STABILIMENTUL DE INDUSTRIE: IPAR-UTCZA 1.

SERVICIU REPEDE, PROMT ȘI IEFTIN!

INDUSTRIA NAȚIONALĂ!

Să sprijinim industria națională!

Telefon 101.

Telefon 101.

Kovács és Polgár

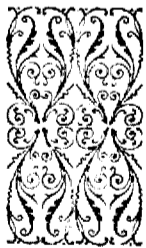
● LUGOS ●

Fabrică de ciment, întreprindere de zidiri de beton și beton de fer.

Fabrica lângă gară. Birou: strada Ilona 2.

Fabrică și ține în magazin

țevi de ciment în toată mărimea pentru traverze, poduri și canale; mai departe șghiaburi (vălai) de ciment de fer pentru comune, domenii și particulari, trepte de piatră artificială, ciment și imitație de marmoră, stâlpi pentru garduri de beton, plăci de ciment simple și de lux.

Primește ori-ce fel de lucrări de lucrări de beton, beton de fer și lucrări de asfalt, mai departe coprișuri à la Erernit și tot felul de lucrări de pavagiu.

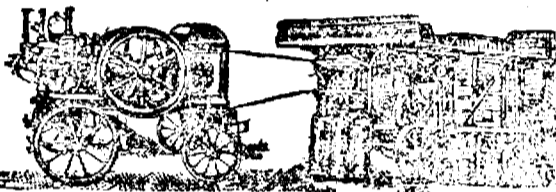
Ține în magazin, vinde en gros și cu detail:

Ciment portland și roman de Beocsini, var, gips, trestie de stucatură, cătran, carbolineum, cărămizi și material rezistentă focului, praf de ciment etc.

La dorință servește cu planuri și preliminarium.

Cele mai bune provisiuni de mașini de treierat din lume. Deplină responsabilitate pentru excelența trierare.

Se pot folosi între case acoperite cu paie și fără permisiunea autorităților.

fecte motoare cu benzin-petrolin sau oleu de minerale.

Kállay motortelepe Budapest, Nagymező-utcza 43.

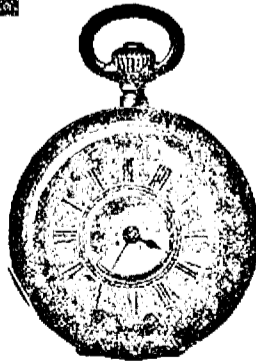
Numai în această colonie se pot găsi renumitele **motoare cu benzin, petrolin și oleu de minerale,**

prevăzute cu instrumente de stropire, ce se pot vedea foarte acomodate pentru scopuri economice și industriale. Tot așa și provisiuni de treierat cu locomobile de benzin și cu electricitate.

Mare capacitate de muncă. — Prețuri ieftine. — Cele mai puține spese pe zi. Cine voește se cumpere motoare ieftine de construcție admirabile să se îndrepteze cu încredere către această firmă de specialitate.

Fii băgători de samă la adesa exactă | **KÁLLAY motortelepe Budapest, Nagymező-utcza 43**
 — Cataloge gratuit și franco. —

CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după mod **juvaericeale** atât pe bani gata cât

— IN RATE —

pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, oferă cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria:

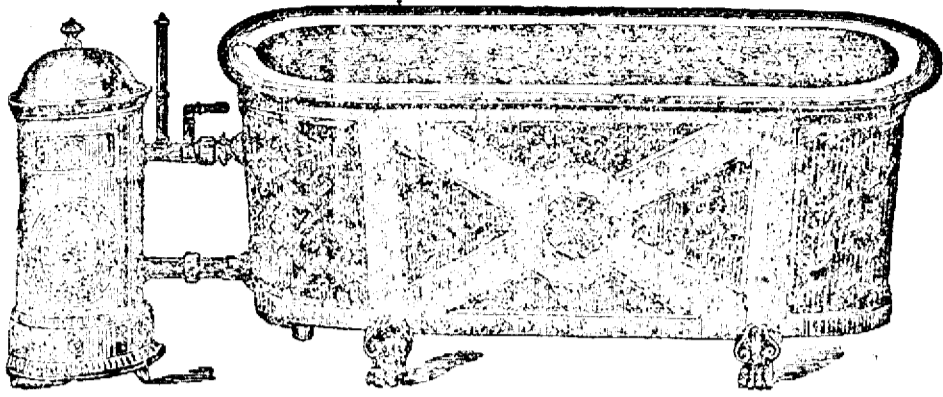
Brauswetter János orologier — Szeged.

Se trimite CATALOGE cu 2000 chipuri în cinste și gratuit

Correspondențele să se facă în cât se poate în limba maghiară, germană sau franceză.

Vană de scaldat cu încălzitoare cu cuptor ce încălzește jur-
impjur dela 50 cor. în sus.

Asortiment mare în tot felul pe vane, precum: vane atârinate, vane de șezut, vane pentru copii, etc. Primesc instalare de apeducte, de closete engleze și de pompe.

LEFKOVITS ADOLF Budapest, VII., Wesselényi-u. 51 Tr
— Preț-curent gratuit și franco —

Arangeamente de luminat Acetylen

cu baterie independentă, cu aparatul brevetat „Lux“. Desvoltătoare fără manulare, automate, sistem cu carbid .. în apă fără orice primejdie. ..

**Arangeamente de lumină elec-
trică și de transmisiuni.**

Specialitate: Baterii mici independente (Eletrogene) pentru orașe, castele, hoteluri, mori și case private. Ma-
.. nuare nu este, prețuri ieftine. ..

O lampă aprinsă de 16 lumini costă pe oră 1 fil., o putere reală de cal costă 6 fil.

Motoare: de benzin, gaz, de oleu ect. pentru orice scop.

Fejér és Schmidt
BUDAPEST, Eötvös-tér 2.

LIPCSEI KÁROLY

LĂCĂTUȘ DE EDIFICII ȘI MOBILE
Pregătitor de griloaje de sîrmă, paturi și mobile de fier
Budapest, VII., str. Alsó Erdősor 1.

Pregătește tot felul de plăci de oțal nesurăietoare, vase de vapor, apoi mobile de fier, dricale de sîrmă, grilaj opinos de oțal, sîrmă, ciururi, precum tot felul de lucruri ce cad în această branșă, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Prețurile dricurilor de sîrmă: { cu ramă de fier bucata 11 cor.
" " " lemn " 7 "

Tot felul de
drețere de oroloage
ce nu mai se poate inchipui

numai 1 coroană,
sticlă pentru orologiu de buzunar, arătător 10 cr.

Rog să cercetați atelierul meu după acest chip portal.

Rog să cercetați atelierul meu după acest chip portal.

La orologierul SCHWIMER ALBERT, ARAD
SZABADSAG-TÉR Nrul 5-6.

Lângă cafeneaua Pölzl. Lângă cafeneaua Pölzl.

Nou! Nou!
MOD DE VINDECARE!

Efect neintrecut la vindecarea redicolă a

NERVILOR, MORBURILOR SEXUALE

de piele, de sânge, siphilis, ananizare, dispoziții de slăbire, impotență. În urma rezultatelor grabnice și radicale solvirea honorariului pentru vindecare se plătesc numai după vindecare. Medicamente după modelul primelor institute de vindecare.

Budapest, VI., Teréz-körut nr. 44 (I. etagiu)
Dr. Mitzger Tivadar.

Sub conducerea proprie — toată ziua deschis.
— Epistoalelor trimise dă răspundere gratuit. —

Nu trebuie să comandați din Budapesta.

LIPP DEZSŐ

intreprindere de tocilărie • GYŐR • strada Kazinczy nr. 18.

Mare magazin de briciuri englezești de cea mai bună calitate, briceaguri de Sollingen, foarfece pentru cusut, croșetat, unghie, croit, păr și barbă. Mașini pentru tunsul părului și bărbii. Mașini automate de ras cu siguranță etc.

Primesc tocilarea și ascuțirea tuturor obiectelor de mai sus pe lângă prețuri ieftine.

Pentru un nou brici garanță de un an!

Comande din provincie eșeptnesc prompt și la moment.

Canforii și medici au favoruri.

Telefon-nr 469.

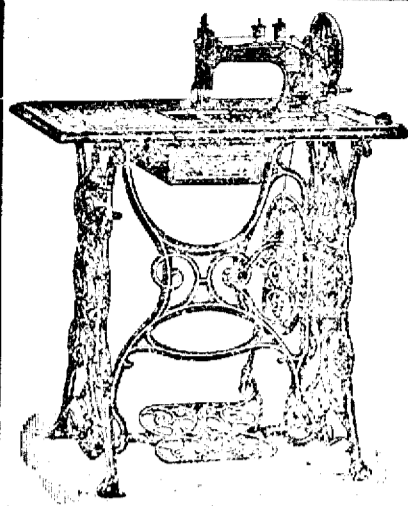
Telegr.-adr.: „Grüner-Varga“

Grüner & Varga Szeged

Cheque-cont la Posta Ungară 16.308. la cea Austriacă 99.308. -- Giro-cont la Banca Austro-Ung.

Manufactura de cânepă, în și justă.

Tot felul de ștreanguri de cânepă, - ștreanguri de sârmă, - Gurtuni, - vadră din cânepă, - ață de țesut (sfoară), - cânepă și călți, - Dresni-saci, poneve, pânză jută pentru pachetare. Articoli pentru economii: ștreanguri pentru căruțe, mreją de acoperit caii, hamace (pat).

SPECIALITATE: Mrege, leagăn pentru copii, legături pentru snopi.**30 fl. Mașini de cusut.**

Pe lângă responsabilitate de 5 ani o mașină nouă, familiară, verificabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăta numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akácza 55 și filiala din strada 42.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețurile cele mai favorabile și pentru munca mea viitoare iau răspundere.

Catalog gratuit și franco.

Cea mai bună**Harmonică****— din lume —**

să poată căpăta cu prețurile cele mai estime în depositul de muzicalii ungurești a lui

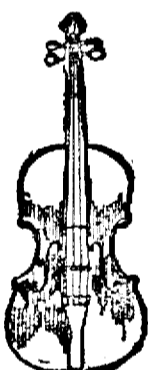
REMÉNYI MIHÁLY

Budapest, Király-utca 58. Tr.

Mare magazin de violine, cimbalme, instru-

mente de suflat din lemn și aramă, harmonii și forte-piane.

Reparări și renovări se execută de maeștrii specialiști repede și cu preț moderat.

Inzestrarea orchestrelor muzicale cu instrumente pe lângă cele mai estime prețuri de fabrică.

Dobă pentru sate și cornuri de suflat.

Pentru fiecare instrument muzical să se ceară catalog separat.

Export în mic și mare întoate părțile lumii.

TISLER VAZUL pavagiu

Arad, strada Radnai 24

primește orice muncă de pavare

apoi

face plăci de beton, canaluri de beton fundamentate pentru uscarea pământurilor umezi, primește orice construcții de pământ în condițiile cele mai avantajoase și în prețurile cele mai ieftine.

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public, că am cumpărat

negustoria de ghete

din loc Strada Forray a lui Végh Gyula, care o voi conduce eu însumi.

Timpul mai îndelungat petrecut în bransa aceasta mă face să cred, că voi servi P. T. public atât în lucrări nouă, cât și în reparaturi foarte bune și cu prețuri moderate.

Recomandându-mă atenției P. T. public, așteptând comanda prețioasă sunt cu deplin respect

HAISER GYÖRGY

pantofar

ARAD, Forray-utca.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA ÎN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

A LUI

G. P. PANTELIC in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854.

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854

Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție, cu pendulă liberă, cu sîrmă.**Toarnă clopote noi,** face smalturi uscate de fier, la clopote vechi pentru ale acorda armonice, face aduexe de clopot de fier.**Garantează execuție precisă.**

Biseriilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercetat expoziția universală din Paris din 1900 cu scop de studiu.

Tipografia George Nichu, Arad.

